

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

51.

DE
RHACHITIDE

QVAM
SVMMO FAVENTE ARCHIATRO INDVLTV
ATQVE AVCTORITATE GRATIOSI ORDINIS
MEDICI IN INCLVTA ACADEMIA IVLIA

PRÆSIDE

LAVRENTIO HEISTERO
MED. DOCT. ANATOM. PHYSIOLOG.
ET CHIRVRG. PROFESSOR. PVBL.

SVI ORDINIS DECANO

ITEMQVE ACADEMIÆ CÆSAREÆ REGIÆQVE
BEROLINENSIS COLLEGA

PATRONI ET PROMOTORIS OMNI HONORIS
CVLTV PROSEQVENDI

PRO LICENTIA
SVMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE IMPETRANDI

IN IVLEO MAIORI

PVBLCÆ DISQVSSIONI EXPONET

IOH. GEORG. DE BROKE

ALTENBVRGENSIS.

D. III. AVGVST. A. R. S. *clbcccxxv.*
HORIS CONSVETIS.

HELMSTADII

TYPIIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII, ACAD. TYPOGR.

2

DE
RHAENIA

AVVENTE
AVTOTITATE
MEDICI IN SOCIETA ACADEMIA

PR. ESID.
LAVRENTIO HEISTERO
MED. DOCT. ANATOM. PHYSIOL.

ET CHIRURG. PROFESSOR. PUBL.
SUI ORDINIS ORGANO
ITEMQUE ACADEMIAE CAESAREAE REGIAE
AL. JENENSIS COLLEGI

PRAESIDENTIS PROMOTORIS OMNI HONORIBUS
CIVIT. PROSEQUIENDI
PRO LICENTIA
SVMMO IN ARTE MEDICA HONORIS
ET PRAEVIKALIA DOCTORALIA

IN UTERO MAIORI
HONORIS PROMOTORIS EXPONIT
ION. GEORG. DE BROKE

ALLENBERGENSIS
D. III. HORST. A. S. EPISCOPUS
HONORIS CONSULETUS
HEISSERDORF
PUB. PAVLI DIE TERCIJ SOCIORUM REGIAE TYPIS

VIRIS

PRÆNOBILISSIMIS CONSVLTISSIMIS
AMPLISSIMISQVE

DN. IOHANNI DAVID
HERR

SERENISSIMI DVCIS SAXO-GOTHANI
CONSILIARIO ET PRÆFECTO
ALTENBURGENSI

PATRONO ATQVE AFFINI SVO
OBSERVANTER COLENDO

NEC NON

DN. GEORGIO FRIDER.
DOEHLERO

SERENISSIMI DVCIS SAXO-GOTHANI
AB INTIMIORIBVS SECRETIS

PATRONO
ATQVE AVVNCVLO SVO

MVLTVM

HONORANDO COLENDOQVE

DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM MEDICAM
D. D. D.

IOH. GEORG. DE BROKE.

PRÆNOBILISSIMI
CONSULTISSIMI AMPLISSIMIQUE
VIRI,

Aliæ Vos curæ, aliæque occupationes
destinent, quam ad res medicas ocu-
lum ut reflectatis. Res civiles Princi-
pisque negotia tractatis, quæ totos Vos
occupant, nec sinunt distrahere mentem curas-
que, & alienis occupari. Neque tamen dubitavi
Disertationem inauguralem meam de Rhachiti-
de Vobis inscribere, ea mente ac consilio, ut cul-
tum Vobis studiumque approbarem meum. Sin-
gularem erga me Vestrum cognovi favorem ac
voluntatem benevolam, quam ita, ut fas est, æsti-
mavi, mihi que propriam atque perpetuam opto.
Primi hi fructus sunt artis medicæ, quos offe-
ro, nec dum ita maturi, ut esse conveniebat, si
probari debeant ab artis peritis; sed tamen, quæ
Vestra benignitas est, benevole eos accipietis, &
non tam ex eorum dignitate, quam offerentis
animo æstimabitis. Ego id semper daturus ope-
ram sum sedulus, ut in cultu amoreque erga Vos
nemini facile cedam, Vestroque favore ac bene-
volentia non habear indignus. Dabam Helm-
stadii d. XXVI. Jul. MDCCXXV.

PRO-

PROOEMIUM.

Vmani corporis machina, quo magis artificiosa, quo elegantior perfectiorque a summo rerum conditore producta est, eo infirmior magisque corruptioni obnoxia existit, ex quo primi hominum fatores, perduelles Deo facti, in se suosque nepotes mortalitatis legem deriuarunt. Eo enim ipso momento, quo formari coepimus, nostraeque ponuntur fundamenta, & primae quasi ducuntur lineae, multa accedere solent, quae in lucem editos perpetuo deinceps comitantur, easdemque nobiscum nascendi & moriendi leges agnoscunt. Etenim non intra sese solum & secum gerit quamplurimas morborum causas; sed ab externis etiam causis, quae ad vitam vitaeque conseruationem multum faciunt, ac necessariae sunt, labefactatur, & destruitur. Has inter causas externas, quae vitam nostram tam con-

6 DISSERTATIO INAUGURALIS

feruare, quam deltruere aptae sunt, non naturales a medicis dictas, primum facile locum obtinent, aër, cibus, & potus. Haec tria non immerito dixeris materiam, quae corpus nostrum & conseruat ac nutrit; verum etiam destruit atque corrumpit. Hoc jam pridem cognouit medicorum pater HIPPOCRATES, cum *Lib. de flatib. §. 6.* aëris pro vita conseruanda summam necessitatem prolixius ostendat; & iterum in *Lib. de nat. hum. §. 18.* *Morbos, inquit, partim ex diæta, partim ex spiritu, quem attrahentes viuimus, fieri.* Et sane eadem benignior aëris temperies ac victus ratio, quarum illam coeli benignitati, hanc moderatae vitæ instituto debuerunt Aegyptii, effecerunt, vt rariores inter ipsos morbi regnarint; & vicissim eadem multis regionibus certorum causae morborum exstiterunt. Morbi endemici hoc satis ostendunt: quippe qui ex aeris temperie, & a cibo & potu suis locis consuetis originem ducunt, & in incolis varios morbos, qui aliis in locis vel nunquam, vel raro audiuntur, producant. Sic Polonis familiaris & endemius est morbus, quem *Plicam Polonicam* appellant. Hispania & Neapolis *lue venerea* affligitur. In Hungaria *morbus*, a patria dictus *Hungaricus*, faeuit, qui non raro Germanis ibi parauit coemeterium. Saxoniae inferiori locisque maritimis *Scorbutus* familiaris est; & magnae Britanniae gens saepissime *tabe* laborat. Permulti adhuc morbi nationibus atque regionibus communes addi possent, si institutum meum esset, de morbis endemiis scribere, historiamue texere. Vnum aliquem morbum infantum in Angliae primum regio-

regionibus, ni fallor, ortum, & in Germaniam propagatum, RHACHITIDEM puto, in praesentia exhibere, paucisque exponere animus est: & licet iam varii hoc de argumento scripserint, dignum tamen esse, ut uberius excutiatur, existimo. Quod vero, vt feliciter fiat, Deum Optimum Maximum supplicibus rogo precibus oroque.

I. Infantum morbus est Rhachitis, veteribus, ut videtur, incognitus plane. Nam scripta eorum si consulamus, nullum ea nobis describunt morbum, qui hujus ideam perfectam, signa aut symptomata omnia, ac conditionem accurate referat. Magna Britannia autem, quae semper aliquid noui profert, quod de Africa dictum est olim, medio superioris seculi eum primum medicis in conspectum produxit, atque tanquam peculiarem morbum ob oculos posuit. Nam celeberrimus Anglorum medicus GLISSONIVS primus fuit, qui *de Rhachitide* tractatum in lucem edidit, fusque satis argumentum hoc suum est prosecutus: refertque vir hic doctissimus, quod in Occidentalibus Angliae partibus primum coeperit, postea vero per totam fere Angliam fuerit dispersus; rarius tamen tunc adhuc in septentrionalibus insulae regionibus fit obseruatus. Vti vero res iis principiis, quibus coeperunt, consistere non solent; ita morbus hic alias quoque tandem regiones inuasit, primumque in Belgium transfretauit, & hinc in nostris etiam oris infantum cunas occupavit: hodieque nonnullis Germaniae

niae in locis adeo frequens est, vt forte ipsi magnae Britanniae non cedat.

II.

Est autem affectus hic infantibus proprius, ita quidem, vt frequenter eo corripiantur morbo a sexto mense post partum ad sesquiannum; frequentissime autem a sesquianno ad finem secundi anni cum dimidio infestentur: teste quotidiana experientia.

III.

Origo nominis, quo designari solet a medicis hicce affectus, a Graecis repetenda est. Graecis enim *ῥάχις Spina dorsi* & *ῥαχίτης μυελός Medulla spinalis* dicitur, atque inde vocabulum *ῥαχίτης*, quod recens formatum est, item *νόσος τῆς ῥάχεος morbus spinae dorsi* generatim denominare videtur quemcunque morbum spinae dorsi. Cum autem in hoc affectu infantili medulla in spina a multis pro parte affecta primaria iudicetur, quod etiam a GLISSONIO a) asseritur, vel saltem spina in hoc morbo valde affligatur, speciatim ei hoc tributum nomen fuit, vt *Rhachitis* appelletur. Est enim, mea quidem sententia, spina dorsi seu medullaris inter partes hoc morbo primum affectas princeps, eoque non immerito inde nomen traxit. Atque hanc denominationem Angli quoque videntur sequi, qui hunc affectum *the Rickets* appellant. BONNETVS in Thefaur. Med. Pract. b) *tabem pectoream* vocat, vti &

BEO-

a) Tract. de Rhachitide pag. mihi 5.

b) Tom. III. Lib. V. p. 671.

BEOTIVS, teste Lentilio, Miscell. P. I. p. 15. sine dubio propterea, quod pectus valde coarctatur. Galli hunc affectum *la charitre*; Batavi, *den Lenden-vang*; Germani vero, quia affectus hic olim eis fuit ignotus, & in Anglia primum recte innotuit, & descriptus est, eum a patria denominant, dum *morbum Anglicum*, die *Englische Krankheit* vocant.

IV.

Inconsueta & mirifica signa ac phaenomena, quorum quaedam in aliis morbis vel plane non observata erant, quaedam vero similitudinem aliquam cum aliis morbis habere videbantur, medicis, indole huius affectus nondum perspecta, varias sententias, cum vera tamen indole huius morbi haud convenientes, proponendi occasionem praebuerunt. Hinc alii hydrocephalum esse putarunt: alii speciem cachexiae, alii scorbutum, alii tabem, alii dentitionem difficilem, alii vermium effectum, alii aliud genus morbi dixerunt. Quia vero eiusmodi affectus successu temporis cum hoc morbo complicari solent, illi non tam ut causae reputari queunt, quam diversi effectus ex vna causa producti, secundum axioma philosophicum: vnius causae plures possunt esse effectus.

V.

Vt vero recte procedamus, veramque ideam huius morbi animo concipiamus, historias & observationes ab eruditissimis Medicis relictas, tam in corpore viventium externe, quam in mortuorum interne

B

depre-

IO DISSERTATIO INAUGVRALIS

deprehensas referamus oportet. Quod ad externam igitur formam attinet, membra haud proportionata deprehendimus in infante eiusmodi morbo affecto. Caput enim valde magnum existit, facies habitior, ingenium aetatem saepe superat, abdomen intumescit, pectus vero angustatur, & cartilago ensiformis in altum surgit, pectoris gallinae formam repraesentans. Reliquae vero corporis partes externae, praesertim musculosae, flaccescunt, cutis etiam laxa & flaccida apparet; quam plurima contra ossa incurvata sunt, vt tibiae & spina dorsi, quae vel introrsum, vel extrorsum incurvatur, & circa articulos praesertim manuum ac pedum nodi & prominentiae visuntur. Insuper respiratio est difficilis cum stertore, & alui constipatio, quandoque vero eius fluxus affligit, tandem solutio & torpor omnium partium sequitur, vt pedibus vix amplius insistere, & caput sustinere queant. *Dentes* quoque tardius & difficulter erumpere solent in nonnullis, sed breui post eruptionem nigri evadunt, corrumpuntur, postea vacillant, atque erosi, excidunt, & vt infantes difficulter loqui discant, causam praebent. Quidam valde sunt voraces, alii continuo vagiunt, & plerique parum crescunt.

VI.

In sectione infantum demortuorum corporis viscera abdominis oculis inspicientium satis magna & sana se offerunt. Hepar valde magnum est, & cum ventriculo & intestinis in maiorem, quam in sanis, molem assurgunt: mesenterium strumosum & glandulis maioribus scirrhis impletum: pulmones infar-

cti

Si materia purulenta, vel sanguine grummoso cruenta cernuntur, saepissimeque pleurae adnati sunt: cerebrum vero nisi mole naturali excedens, non peccat; attamen principium spinalis medullae solito durius deprehendi, cum alii notarunt, tum etiam D. Praeses ipse in sectionibus talium cadaverum aliquoties observavit.

VII.

Breuiter expensis iis, quae ad nominis historiaeque rationes pertinere videbantur, ad rem ipsam nunc venio, & DEFINITIONEM huius morbi infantum proprii exhibeo sequentem. *Est nimirum Rhachitis nutritio inaequalis, qua partes aliae vel non sufficienter, ut marcescant, aliae vero plus satis nutritae iusto maiores redduntur, ab humoribus crassis, viscosis, principium medullae spinalis & nervos ex medulla spinali prodeuntes, obstruentibus, oborta.*

VIII.

Genus igitur nostrae definitionis constituit nutritio inaequalis. Neque enim aliquis cogitet, nutritionem penitus esse abolitam: nam sic vita constare non posset, sed quod nec recte ordineque fiat, nec recte fieri queat. Quod recte non fiat, id satis ac sufficienter ostendunt phaenomena huius affectus: cum aliae partes plus nutrimenti recipiant, quam ad ordinariam nutritionem necesse est, eoque in molem iusto maiorem excrescant; aliae vero e contrario nutrimento carere cogantur, hinc extenuantur flaccescant & marcescant.

IX.

Sanguis autem, qui per arterias ad partes, ut causa nutritionis primaria aduehitur, satis est laudabilis, id quod partes quaedam bene nutritae demonstrant, licet serum sit, viscidius. Hinc praeter sanguinem aliud adhuc quid in causa esse debet, cur nutritio recte fieri non queat. Atque hoc exinde fieri arbitramur, quia illud ipsum, quod sanguinem ad nutriendas partes idoneum reddit, spiritus puto animales sive liquidum nerveum, ei denegatur. Cum enim a piuitosis, crassis, viscosisque humoribus medullam spinalem, tanquam viam regiam spirituum obstructam esse credamus, influxus sufficiens eorum ad partes fieri non potest: deficientibus autem spiritibus nulla agglutinatio partium, quae ali debent, sequitur.

X.

Bene cum dictis conspirat, quod secundum *Magnetum* Rhachitis dicatur esse morbus, ex inaequali succi nervosi seu spirituum animalium dispensatione productus: ex quorum defectu aliae partes ut marcescant, ex abundantia vero eorum aliae, ut maiorem acquirant molem, redundat. Proxima hic causa denominatur et marcoris, et excrementariae: cuius vero rationem a medulla spinali repetendam diximus.

XI.

Morbum rhachitidem esse facile demonstramus, licet: quia infantes hoc affectu correpti ad exercendas actiones, quae ad vitam et sanitatem necessariae

fariae, sunt inepti. Sine nutritione autem corpus humanum vitam degere non potest. Cum enim quotidie humores corporis ex poris aliisque ductibus excernantur, et in auras abeant, necesse est, ut defectus eorum aliis novisque restituatur. Restitutio autem fit per nutritionem, et si haec vitiatur, etiam in periculo fanitas, ipsaque vita est. Actionem vero nutritionis in hoc affectu laesam esse, vel illud nobis demonstrat Phaenomenon: dum videmus, quasdam partes marcescere et atrophiam laborare, quasdam vero in maiorem molem excrefcere; mala igitur & inaequalis distributio, et assumptio nutrimenti in causa esse debet. Proxima autem materia nutritionis est sanguis, & speciatim huius serum, quod hoc in morbo satis alias laudabile existit, ceu dictum est; licet paullo fit viscidius: quia aliae partes bene se habentes, et in maiorem molem excrefcetes, satis id ostendunt. Nihil igitur reliquum est, in quod causam conferamus, quam liquidum nerveum sive spiritus animales: quibus cum ingressus ex medulla spinali ad partes nutriendas a viscosis pituitosisque humoribus oclusus sit, vigorem debitum sanguini fibrisque partium tribuere non possunt; quo fit, ut partes, quae a nervis, ex medulla spinali prodeuntibus, spiritus accipere deberent, marcescant, atque debilitentur; e contrario vero, quae spiritus ex nervis calvariae exeuntibus acquirunt, bene nutriantur, imo in molem iusto maiorem excrefcant.

XII.

Partem igitur affectam, seu subiectum huius morbi, me iudice, constituit medulla spinalis, quae per annulos vertebrales descendit; deinde nervi ex illa prodeuntes, partesque membranosae ac musculosae, quae nervos istos recipiunt. Primis enim initiis huius morbi absumptio partium membranosarum et musculosarum, quam impotentia motus sequitur, atque laxa et debilis spinalis medulla cum nervis prodeuntibus inuenitur: quae omnia satis has partes affici ostendunt. Hinc neque cerebrum aut cerebellum, neque hepar, neque pulmones, ut morbi primaria sedes vel subiectum consideranda erunt.

XIII.

Ad CAUSSAS huius affectus progredior: quarum notitia tam ad solidam eius cognitionem, quam ad bonam curationem magnopere necessaria est. Proxima igitur ad quam omnes reliquae respiciunt, medulla spinalis, eiusque tubulorum nerveorum inde prodeuntium aliqualis obstructio recte iudicatur: qua obstructione a viscosis pituitosisque humoribus proveniente, animales spiritus impediuntur, ne in partes nutriendas recte influere, vel eas irradiare: queant. Est enim spinalis medulla illa via regia, qua spiritus animales ad partes nutriendas abeunt; in hoc vero affectu quia occlusa & obstructa est, nutritio etiam non recte procedit. Spiritus enim animales subtilissimae sunt sanguinis particulae, quae in corticali cerebri et medullae spinalis substantia a sanguine separantur, de-
in-

inde in spiritus exaltantur, et per substantiam medullarem, corpus callosum, medullam oblongatam, in nervos et medullam spinalem fluunt, illosque sensibus motui et nutritioni peragendis aptos reddunt. Non quidem omnis spirituum animalium influxus impeditus est, quemadmodum in paralyticis fieri solet, quia aliquis adhuc sensus, motus et nutritio superest; sed ex parte tantum, dum influxus sufficiens denegatur. Conspicimus ideo, quod partes, quae nervos ex spinali medulla habent et spiritibus animalibus destituuntur, flaccescant et debilitentur; contra autem, quae a cerebro et cerebello nervos deducunt, abunde nutriantur, maioreque figura et dimensione gaudeant. Quod autem spiritus ad nutritionem pertineant, non esse negandum existimo; quia ligato vel dissecto nervo nutritio partis perit, neque tamen, ut Angli nonnulli existimant, solos eos nutritionis munus absolvere censeo; quia huius succi non sufficiens esset copia, ad omnes nostri corporis partes nutriendas, ligataque arteria nutritio quoque pereat. Quare sanguinem et spiritus causas socias esse credo nutritionis: ita tamen fortasse, ut spiritus magis tanquam causa efficiens nutritionis, quam causa materialis considerandi sint. Partibus enim nutriendis tonum conciliant, atque, ut partes sanguinis rite attenuentur, ad nutritionem aptae et ad agglutinationem idoneae fiant, efficiunt. Sanguis enim recte fluit, et per corpus distribuitur; propter spirituum autem denegatum influxum partes nutriendae particulas sanguinis recipere non possunt. Cerebrum enim et cerebellum spiritus animales rite
 prae-

praeparant et separant beneque suo muneri praesunt, quod ingenium illorum infantum felix, faciesque et aliae partes, quarum spiritus ex cerebro vel cerebello proueniunt, bene se habentes, fatis ostendunt: Sola igitur obstructio spinalis medullae ut caussa praecipua & proxima huius morbi iudicanda est.

XIV.

Plerique etiam auctores, qui de hoc malo litteris aliquid prodiderunt, obstructionem spinalis medullae, ut causam primariam & praecipuam amplectuntur, atque sectiones anatomicae id confirmare videntur. GLISSONIVS autem, qui primus hunc morbum curatius descripsit, putat, causam huius morbi esse intemperiem quandam frigidam & humidam partibus innatam; at haec frigiditas & humiditas, quae se exserunt hic in partibus, non ut caussa, sed ut effectus potius considerandae sunt. Calorem enim, quem vulgo innatum vocant, in sanguine quaerunt; sanguinem autem satis bene in hoc affectu se habere iam probauimus: frigiditas hinc partium non a calore sanguinis innato hicque deficiente dependet; verum quia medulla spinalis obstructa est, nerui inde prodeuntes, qui spiritus partibus deberent afferre, eos propter obstructionem non aduehunt, eoque defectu frigent partes. Frigiditas autem humiditatem in corpore producit, dum transpirationem minuit. Igitur frigiditas & humiditas hic non innatae, sed praeter naturam accidunt.

XV.

XV.

Quaecunque viscositas, crassities & tenacitas lymphæ ex sanguine viscido acidoque enata, se versus spinalem medullam convertens, eamque obstruens, ad CAUSAS MEDIATAS AC REMOTIORES referri potest. Si autem lymphæ vappescens seu humores acidi, coagulantes, nervis sese infinuant, eorumque subtiles meatus obstruunt, impediunt, quo minus spirituum animalium motus fiat, ac proinde humorum agglutinatio, eoque & nutritio aequalis frustretur. Serum enim in hoc affectu vitari, corrumpi vel stagnare, patet inter alia etiam ex mesenterii glandulis maioribus induratis, strumosis scirrhisque, & abdomine tumido, dentiumque frequenti carie siue corruptione.

XVI.

Imprimis autem parentum plus minus morborum character haereditarius, & hinc proveniens perversa infantum nutritio, & hinc proveniens perversa infantum nutritio, primarius fere fons est, unde infantum morbi plerique scaturiunt, & subinde toto vitae cursu pertinaciter aegros affligunt. Atque hinc huius etiam mali originem infantes saepissime ex utero matris accersunt, quod post partum per errores in rebus non naturalibus promouetur, vel etiam interdum de novo producitur: quapropter morbus hic saepe ad classem morborum haereditariorum non male refertur.

XVII.

Causæ, quæ ex utero originem repetunt, vel in ipsa conceptione, vel tempore gestationis cum infantibus

C

tibus communicantur, & ex utriusque parentis dispositione morbosa oriuntur. A parte patris vero maxime *vitiosum semen*, ex quo morbi haereditarii scaturiunt, accusandum est; a parte matris vero *impurus ac vitiosus sanguis* foetum nutriens, qui vel ex viscerum morbosa constitutione vitiosus & deprauatus existit, vel inordinata victus ratione tempore gestationis talis redditur. Sanguis autem & semen sunt principia futuri hominis; qualis vero horum est dispositio, talem etiam dispositionem futuro homini concedunt. Quamuis autem non negandum, semen scorbuticorum vel lue venerea affectorum marium in causa esse posse, ut hoc affectu corrupti infantes generentur. Tale enim semen scorbuticorum, ob salium vitiosorum copiam & peculicarem corruptionem in lue venerea, talia quoque stamina ad eandem dispositionem ponit in infantibus. Attamen vitium hoc magis in affecto matris sanguine, quam in semine patris quaerendum esse existimo. Etenim matris sanguine foetus continuo nutritur; qualis autem sanguis est matris, talis quoque nutritio foetus. Crassis itaque ac viscosis atque pituitosis aut acribus particulis turgens sanguis matris, tales particulas etiam foetui tribuit, causamque mediatam inducit.

XIIIX.

Impurus autem talis vitiosusque matris sanguis a viscerum morbosa constitutione existit, si nempe obstructa sunt, & munus suum purificandi sanguinem non recte absoluunt; scoriae enim, a sanguine non
sepa-

separatae ac purificatae, viscosum, crassum atque stagnantem reddunt illum. Omnes itaque matres, quarum obstructa & corrupta sunt viscera, uti sunt foeminae scorbuticae, hypochondriacae & cachecticae, talem sanguinem etiam cum foetu communicant, & ita saepius matres infantum hoc affectu laborantium fiunt.

XIX.

Deinde etiam *improba victus ratio*, qua gestationis tempore utitur, impurum talem ac viscosum matris sanguinem generat. Imprimis ciborum multorum, viscosorum, crassorum, acidorum, ac dulcium abusus: quae omnia propter viscidum vel acidum copiosius, quod in se habent, humores crudos, viscidos, parumque defecatos, atque multis acidis & viscosis particulis impletos efficiunt, quae deinceps foetui suppeditantur, eumque ad hanc labem disponunt.

XX.

Huc etiam pertinet *gravidarum mollities*, vita sedentaria nimisque otiosa quarundam & frequens cubatio. Valde enim errant nonnullae, putantes, foetui bene consuli hac quiete, & a motu abstinentia. Singulare hujus generis exemplum Praenobiliss. D. CAULITZIUS Senior, longo rerum usu experientissimus, Archiater Anhaltinus & practicus Quedlinburgensis celeberrimus, mihi narrauit, quod obseruauit in nobili quadam matrona, quae tempore grauidatis

tis vinum & alia potulenta calefacientia, omnisque generis cibos noxios iniurgitavit, & continue in lecto de-
cubuit, sine omni motione corporis, & infantem Rha-
chitide laborantem in lucem edidit. Nam etsi omnis
motus nimius ac vehementior gravidis noxius est, &
abortus metum iniicit; motus tamen moderatus,
multas ob rationes magis concedendus ac suaden-
dus, quam dissuadendus est gravidis. *Terror* etiam
ad causas mediatas referri potest; quemadmodum
gravida quaedam aspectu mendici cuiusdam manibus
pedibusque mutilati, terrore perculsa, infantem rha-
chitide monstrosa laborantem, in lucem edidit: qua
de re vid. Ephemerides Nat. cur. Dec. III. an. IX. &
X. observ. 233. p. 413.

XXI.

Hic commodum inuenit locum quaestio: *Cur Anglicis
in regionibus, & quidem locis australibus eius & occiden-
talibus magis, quam septentrionalibus regionibus, morbus
hic endemius, familiaris existat?* Sæpius laudatus Gliffon-
nius a) accusat aerem frigidum & humidum, inpri-
mis autem diuturnam ac securam pacem Angliae regi-
onibus tunc temporis concessam, qua familiae ditiores
otio se dederint, & propter opum abundantiam volu-
ptatibus indulserint, vitaeque delicatioris genere sese
corruerint. Quod autem australes & occidentales
regiones prae ceteris magis hoc affectu affligantur,
causam refert ad vitam voluptuosam, qua septentriona-
les superant. Et certe haec sententia a vero non ab-
horret. Aër enim humidus ac frigidus corpori &
neruis

a) Tract. de Rachit. p. 244. & seqq.

neruis non solum inimicus existit, sed etiam obstru-
 ctiones, humores viscidos & puitosos reddendo, in-
 ducit. Quoniam autem Anglia mari vicina est, par-
 ticulis humidis frigidisque, quas mare exhalat, im-
 prægnatur aër, nebulosam & pluuiosam temperiem
 constituit; cui deinde admiscentur vapores carbonum
 fossilium, quibus Anglia copiose utitur, qui crassis &
 impuris suis particulis corpori humano varias noxas
 inducunt. Pax autem diuturna, etsi optima res est,
 quam omnes poscimus & optamus; attamen prauus
 hominum culpandus est mos, qui pace & otio, quæ
 Deus ipsis fecit, ad voluptatem abutuntur. Quod
 autem otiosum & voluptuosum vitæ genus hominum
 humores corrumpere & talem morbum producere a-
 ptum sit, casæ pauperum & rusticorum ostendunt.
 In his enim sanos plerumque robustosque infantes,
 nec vllum ferme nostro affectu afflictum inuenimus.
 Ad ditiores vero familias si nos conuertimus, longe fre-
 quentius rhachitide laborantes, infirmioresque ut-
 plurimum infantes videbimus. Pauperes enim &
 rustici, paucis contenti esse coguntur, simpliciori &
 parciiori victu utuntur, laboribusque exercitati sanos
 bonosque humores ac totius corporis robur sibi com-
 parant. Ditiores vero, se cibus potibusque delicio-
 ribus obruentes, desidia & otio indulgentes, debi-
 les fiunt, robur corporis perdunt, & humoribus cru-
 dis viscosis atque acris se implent. Pars itaque An-
 gliae australis & occidentalis, cum fertilitate & o-
 mnium rerum abundantia septentrionali antecellat,
 magis quoque illius, quam huius regiones malum,

dè quo nobis sermo, inest. Et cum desidia & luxuria alias & nostras etiam regiones occupaverint, mirum haud est, hunc affectum, olim incognitum, nunc etiam, & quidem satis frequenter Germanorum corpora afflixisse, & non solum divitum; verum etiam pauperum infantes, sicuti hic Helmstadii & in vicinia varia prostant exempla, a D. Præside mihi indicata, corripere.

XXII.

Quod fere morborum caussis commune est, eas diu, si non irritentur, saepe in corpore latitare posse, priusquam erumpant; hoc etiam nostro morbo, ex caussa maxime haereditaria orienti, accidit. Observationes enim testantur, quod infantes recens nati rarissime statim a primo natali die hoc affectu afflicti nascantur, sed aliquod demum mensibus post partum in hunc morbum incidant. Hinc, praeter caussas in vtero materno iam existentes, accedant oportet etiam caussae post partum, quae vel connatam illam dispositionem actuent, vel de nouo hunc morbum producant. Ex classe non naturalium rerum hae repetendae erunt, quas inter, vt supra diximus, aër, potus & cibus primum habent locum: quae tria infantibus, si recte se non habent, magna mala concitare possunt.

XXIII.

AER autem frigidus, humidus, nebulosus ac pluuiosus, infantibus valde noxius est; quia rales etiam

iam particulas humoribus in corpore tribuit, si nempe infantes tali aëre vescantur, vel saepius ei exponantur: nam sanguinem inspissat ac viscidum reddit, motum humorum retardat, poros constringit & occludit, atque sic transpirationem feri supervacui immittit, partes sanguinis actius deprimit, serofarum ac pituitosarum partium abundantiam creat. Quam ob causam, notante GLISSONIO p. 193, circa veris principium aër maxime idoneus est, ad hunc morbum producendum. Loci itaque maritimi, humidi, paludosi & pluviis imbribusque obruti, ob talium particularum abundantiam, occasionem infantibus in hunc incidendi morbum, praebent. Huc quoque referendus est aër nebulosus, vaporibusque noxiis impletus, ut in Anglia ob aërem marinum & carbonum fossilium usum contingit: quippe qui vapores & exhalationes non solum cum humoribus communicantur, sed nervis etiam atque pulmonibus valde inimici sunt, eosque obstruunt. Eandem ob rationem *cubacula infantum humida & frigida* ad hunc morbum producendum multum quoque conferre possunt.

XXIV.

Aërem excipiunt ALIMENTA, tam solida, quam liquida, quae generationi huius morbi diuersimode inferiunt, dum vel quantitate, vel qualitate peccante ingeruntur. In quantitate peccatur, si infantes cibo & potu obruuntur, & quasi infarciuntur, praesertim si ad quemuis eiulatum os eorum pulte, lacte, aliove cibo clauditur; quae copia alimentorum,

rum, quia concoqui nequit, digestionem laedit, unde in ventriculo cruditates relinquuntur pituitosae, putridae, acres, quae humores, si intrant, eos viscidos, acres, corruptos & pituitosos atque ad obstructions neruorum idoneos reddunt. Qualitas autem alimenterum noxia humoribus vitium affert, si cibo aut potu nutriuntur, qui viscidis, acidis, crassis & pituitosis particulis abundant. Haec enim alimenta, a teneris infantibus difficulter aut vix digeruntur, vnde similes rursus cruditates oriuntur. Quicquid autem in prima concoctione vitiatum, consensu veterum, nec in secunda, nec in tertia emendatur. Talia alimenta sunt, casens, carnes fumo induratae, saleque conditae, panis calens furno recens extractus, placentae & farinaecea pleraque non fermentata: ita quoque omnia pingua, dulcia & saccharo condita, nimia praesertim quantitate assumpta; lac quoque nimis pingue & viscidum nutricum, cerevisia feculenta, acida, & vinum largius datum: quae omnia infantibus valde noxia sunt, eorumque humores corrumpunt. Inprimis vero infantes etiam vitio nutricum rhachiticos fieri posse credo; praesertim si scorbuto vel morbo venereo, cachexia, tabe, aliave prava corporis constitutione laborant.

XXV.

Nec omnino nihil ad hunc morbum conferunt *affectus animi, somnus & vigiliae, quies, excreta & retenta.* Affectus enim, seu animi pathemata, turbant motum spirituum, influxumque eorum impediunt. *Somnus nimius sanguinem crassiorem reddit,*
cere-

cerebrumque humoribus viscidis opplet. *Quies nimia* flaccidum & imbecillum reddit corpus, excrementa cumulat, caput reddit torpidum, atque ita ad hunc affectum disponit, nam secundum illud: facile corrumpuntur, ni moueantur aquae; ita eodem modo sanguis limosus, viscidus & acidus fit, verbo, lente scit, & vappescit vna cum sero, & ad obstructions fit idoneus. *Excreta & retenta* si debito modo non respondent, non exiguum addunt huic affectui pondus; nimis enim adstricta aluus flatus cumulat, abdomen distendit, coctionem impedit, cruditates inducit, & sanguinem aequae ac lympham acrem ac putridam reddere potest. Si vero nimis fluida & aperta sit aluus, succus nutritius cum spiritibus profunditur: vnde sanguis reliquus inspissatur, nervi obstruuntur, & corpus marcescit. Pluribus de hisce legi potest Glissonius.

XXVI.

Cognitis caussis adhuc *phaenomenorum singulorum perillustratio* superest, quae intimiorem huius morbi cognitionem aperiet. A capite si incipiamus, valde id magnum se nobis repraesentat, vis ingenii aetatem superat, faciesque habitior ac plerumque viuacior est. Cum enim in capite non oclusae sint viae, siue nervi, quibus spiritus ad partes dispensantur, succus etiam nutritius copiose adsit, aliter fieri non potest, quam vt, impedita via in spinae medullam, ii tanto copiosiores in capitis partes influant: vnde in magnam molem caput excrescit, faciesque viuacior con-

D

spici-

spicitur. Spiritus enim animales, qui alioquin in spinalem medullam maximam partem consumuntur, dum propter ejus obstructionem influere in eam non possunt, ex magna hac copia spirituum in cerebro remanentium, acutior redditur vis ingenii.

XXVII.

Sub capite vero collocatae partes, ut collum & reliquae externae musculosae, flaccescunt, ita ut caput erectum servare, brachia attollere, pedibus insistere nequeant. Cutis etiam & caro laxa & flaccida apparet, tantaque debilitas partium omnium externarum, & speciatim etiam spinae dorsi sequitur, ut corpus sustinere non possit. Hae igitur partes, quae ex spinalis medullae provenientibus spiritibus nutritionem suam nancisci alias solent, ob ejus obstructionem ea carere nunc debent: unde necessario consequitur, ut illa membra atrophiam corripiantur & flaccescant: atque ex eadem etiam causa tandem debilitas & enervatio totius corporis sequitur; sic ut pedes & brachia saepe instar ossium fractorum hinc inde labantur, siue vacillent, quando infantes moventur, quod vulgus effari solet, *die Glieder hummeln ihn nur so hin und her / als ob gar keine Krafft darinnen wäre*: quemadmodum duos tales infantes intra triduum, eo ipso, dum haec prelo committo, tempore, in aedibus D. Praefidis vidi.

XXVIII.

Porro etiam ossa saepe incurvata in hoc morbo observari solent, praesertim autem tibiae & quandoque etiam

etiam cubiti; interdum etiam spina dorsi vario modo contorta apparet; costae in illa parte, vbi cum sterno connectuntur, nodosae sunt; articularumque ossa circa epiphyses, praesertim radii & ulnae prope carpum, protuberantia eminent. *Dolacius* hanc incurvationem ossium pro signo pathognomico venditat a), attamen in omnibus non reperitur. Vnde autem haec curuatio ossium oriatur, diuersae sunt eruditorum sententiae. Nobis imprimis arridet Clarissimi quondam Londinensium medici, *Mayonii sententia* & qui eum secuti sunt, *Dolacii* & *Mangeti*: ex quorum hypothese phaenomena circa incuruationem ossium se exerentia optime deduci atque explicari posse censeo.

XXIX.

Eruditissimi enim hi viri sustinent, ossa non ad partes affectas respectu nutritionis esse referendas: satis enim & sufficienter vti in sanis nutriuntur, cum vel sanguis solum ad eorum nutritionem sufficiat. Huius sententiae veritatem probant exiguus neruorum numerus ad ossa abeuntium, vel plane eorum defectus, quem *Mangetus* b) ex sensu in ossibus defectu non male deducere est conatus. Succus igitur neruosus, seu spiritus animales, nullum commercium vel saltem exiguum cum ossium nutritione habent, nec ossa eis indigere videntur. Quantitas igitur sanguinis sufficiens, vt crescant ossa, augeantur, maioraque reddantur, efficit. E contrario ligamenta & muscoli propter defectum spirituum anima-

D 2

a) in Encyclop. Med. citat. p. 442.

b) Biblioth. Pract. lib. XV. cap. de Rhachid. p. 432.

animalium ad eorum nutritionem necessariorum, minus crescunt, iique omnium minime, quorum nervi maxime obstructi. Auctis itaque ossibus, musculis vero & ligamentis, his alligatis, augmento sufficienti carentibus, longitudinem suam debitam acquirere non possunt, brevioresque fiunt, hinc dum ossa a musculo uno vel pluribus non accrescentibus in altero latere detinentur, vt recta se extendere non valeant, necessario ossa incurvantur. Clarissimique *Mayonii* simile, quo usus est, sententiam nostram illustrat. Si enim arbori tenerae & crescenti chorda superius & inferius firmiter alligetur, & in palo quodam in terra firmetur, nullum dubium reliquum est, quin sensim crescendo dicta arbor incuruetur.

XXX.

Glissonius hanc curvationem ossium ex inaequali ossium laterum nutritione vel appositione particularum nutrientium deducere est annisus, quod nempe vnum latus altero magis nutriatur: Osque comparat cum columna, tribus lapidibus sibi invicem impositis, exstructa, & ab omni latere perpendiculariter erecta; si igitur a dextro latere immittatur cuneus inter lapides duos inferiores, supremus certe lapis inclinabitur ad latus oppositum, angulumque efficiet, etsi porro alium cuneum inter duos lapides superiores impuleris, amplius adhuc idem inclinabitur, fietque alius talis angulus. De quo vid. eius tract. de Rhachit. p. 140. Vti itaque se habet cuneus ad columnam, ita etiam hic se habere nutritionem ad ossium

um latera, putat. Ad sententiam suam probandam, frictiones & linimenta ex methodo medendi huius affectus usitatas adducit, existimans, concaua a medicis fricari, eoque nutritionem lateri huic deficientem augeri. Si autem consideramus, quod sanguis, a quo ossa nutrimentum accipiunt, non minus in hoc affectu, quam in sanis, copiosus adsit, aequaliterque dispensetur, nulla est ratio, cur alterum latus, altero magis nutriatur. Praeterea haec frictio a medicis, in concauis ossium lateribus, & non convexis instituta, videtur magis partes musculosas, quam ossa respicere: ut nempe spiritus in musculis deficientes aduocent, ut per illos nutriantur, & cum ossibus aequaliter crescant.

XXXI.

Sunt etiam, qui curuitatem ossium ab eorum mollitie & flexibilitate oriri credunt: cuius sententiae subscribere videtur Petitus celeberrimus hodie chirurgus Parisinus, (a) qui tamen simul breuitatem masculorum concurrere cum Maiouio existimat; quam vero sine ossium mollitie aut flexibilitate fieri non posse profitetur. Existimat vero sanguini non inesse suas particulas salino-sulphureas, & propterea volatilitate sua carere, atque his deficientibus acrimoniam concipere sanguinem, & ad flexibilitatem ossa disponere. Talis autem flexibilitas, non reperitur & durities ossium eadem videtur, quae in aliis infantibus, hocce non laborantibus affectu.

a) Traité des Maladies des Os.

XXXII.

Incurvatione ossium exposita, nunc quoque de *caussis quare ossa circa extrema siue epiphyses saepe adeo protuberent & nodosa fiant* considerabimus. Notum vero est ex anatomicis epiphyses ossium in infantibus adhuc esse cartilagineas, ideoque molliores quam os reliquum: hinc cum muscoli, ut dictum est, non rite nutriuntur, nutrimentum copiosius per arterias ad ossa devehitur: quia vero nutrimentum largius in ossa influens facilius extrema molliora extendit, quam reliquum os, quia minus resistunt; hinc mirum non est, protuberantias has siue nodos in extremis potius ossium obseruari, quam in eorum medio.

XXXIII.

Incuruatio spinæ dorsî ut plurimum fit modo retrorsum, modo ad latus dextrum, modo ad sinistrum: quod potissimum a laxitate ligamentorum vertebrae nequentium, flacciditate musculorum spinam extendentium, & pondere capitis solito maioris, modo antrotrorsum, modo ad latus alterutrum magis tendentis aut ruentis provenire existimo: a quo pondere capitis spinam eodem modo incuruari suspicor, sicuti arbuscula a pondere supremæ ipsius parti appenso, quo tandem arbuscula in illud latus inflectetur, aut inclinabit, in quo pondus haeret.

XXXIV.

Pectus etiam angustum videtur ex nulla alia ratione, quam quia muscoli costarum non crescentes
haud

haud permittunt, vt costae elongatae se dilatare possint; introrsum autem se inflectere nequeunt, quia cor & pulmones obstant: hinc ob costarum partem cartilagineam sternum propellunt antrorsum & cartilaginem ensiformem eminentem efficiunt, angustum vero & acuminatum pectus reddunt; at nodi ab nutrimento abundantanti in costis relinquuntur.

XXXV.

Ad reliqua signa, quae in hoc affectu se manifestant resoluenda, opus erit, vt inspectionem corporum ejusmodi infantum mortuorum instituiamus. Ostendunt autem se nostris oculis in abdomine omnia fere viscera proportionem excedentia, & fatis cetera sana: quod eandem rationem, quam de ossibus diximus, habere videtur. Viscera enim in abdomine sita nervos ab intercostalibus & pari vago, e cerebro prodeuntibus, accipiunt, & sanguine sufficienti gaudent, hinc ultra modum crescunt. Haec magnitudo viscerum, & imprimis maiori gaudens mole hepar, in causa sunt, dum maius spatium in abdomine postulant, ut musculi abdominis, spiritibus ex medulla spinali denegatis, flaccidi fiant, & a mole hepatis expandantur, tensique euadant, & hac de re intumescencia abdominis exsurgit. Idem musculi abdominis costas pectoris inferiores deorsum trahunt, viscera autem maiora diaphragma sursum premunt, magnaue inde angustia pectoris oritur. Pectus igitur in inspiratione se non recte extendere & ampliare potest: quo fit, vt non solum respiratio fiat difficilis, quam tussis sicca comitatur,

tur, lobique pulmonum pleurae accrescant, sed etiam sanguis in pulmonibus congestionem patiat, corrumpitur, & in humorem saniosum ac deprauatum se conuertere incipiat: ex quo tandem stertor fere continuus, tussis, hecticorumque symptomata alia sequuntur, quae rhachitidem fere semper comitari solent, & propterea magis ut effectus, quam causae, inconsiderationem veniunt.

XXXVI.

Perpicimus etiam interne *glandulas mesenterii maiores scirrhosas* esse: quod serum viscidum in hisce glandulis stagnare ostendit. Cum enim calor & tonus his partibus propter spirituum animalium defectum non rite concedatur, serum his in glandulis facile stagnat talesque obstructions & scirrhos producit. Aucta vero acrimonia ab hinc inde stagnantibus humoribus, & digestionem tandem non rite succedente, flatus, fluxus alui, praesertim foetidus, sequuntur. Exemplum mecum communicavit antea laudatus D. *Caulitzius* pueruli, qui recens natus duos dentes incisores, qui nigri tamen iam erant, secum attulit, cum flacciditate & macilentia totius corporis: post annum vero rhachitis sese prodidit, qua etiam mortuus est.

XXXVII.

Hic quoque silentio non praetereunda est quaestio: *cur affectus hic infantibus solum proprius existat, adulti vero hoc morbo non corripiantur, cum tamen hi aequae ac infantes obstructionibus neruorum obnoxii sint,*

fint, sicut paralyfis ostendit? Responsum autem facile erit, si consideramus, quod aetatis tenellae delicatior sit machina corporea, faciliusque hinc & grauius afficiatur: insuper dimensiones membrorum & partium ordinarias nondum acquisiuit, ossaque adhuc habent molliora. Adulti vero crescendi terminum iam absoluerunt, ideoque non ita mutari amplius illorum partes possunt, sicuti in hoc morbo in infantibus, praesertim ossa mutantur, prout supra indicavimus. Aetas igitur infantilis hunc morbum sibi proprium habeat necesse est.

XXXVIII.

Discrimen ac diuersitas rhachitidis petitur vel a gradu, vel a duratione, vel a symptomatibus accedentibus. Ratione gradus, alia leuior, & adhuc sanabilis est; alia vero grauior, pluribus & vehementioribus symptomatibus stipata, curatu hinc difficilior, imo non raro insanabilis est & lethalis. Ratione durationis, alia est modo incipiens & imperfecta, alia confirmata. Symptomata vero coniuncta, plura atque grauiora, vt immobilitas & flacciditas omnium partium, spinae ossiumque magna incuruatio, vehemens vel continua tussis, respiratio valde difficilis, alui fluxus & alia varietatem in hoc morbo efficiunt haud leuem: quibus magis vel minus ingrauescentibus, etiam affectus hic magis vel minus periculosus fit.

XXXIX.

Cum autem medico scitu necessaria sit **PROGNOSIS**, vt de euentu morbi recte iudicare possit, in vniuersum

E

uersum

uerfum sciendum est, morbum hunc curatu non a-
 deo facilem esse, sed multos eo mori, praesertim si
 non rite tractentur, aut legitimae curationi mature
 subiiciantur: nam & hic quam maxime valet tritum
 illud: *Sero Medicina paratur, dum mala per longas in-
 ualuere moras.* Inprimis morbus eo periculosior esse so-
 let, quo citius a nativitate oritur: indicat enim hoc hu-
 mores a primo principio iam intime corruptos, qui
 talem characterem postea retinent, qui nulla medela
 corrigi potest. Ceterum quo plura & maiora sym-
 ptomata se ostendunt, eo periculosior etiam morbus
 est. Nominatim vero si pulmones, quibus ob pe-
 ctoris angustiam dilatandi spatium denegatur, scir-
 rhosi ac tandem purulenti fiunt; & asthma cum gra-
 uiori stertore suboritur, malum vix curationem ad-
 mittit. Ita etiam quo maior debilitas superuenit, eo
 magis periculosus est. Alias si infantes ante annum
 quintum hoc morbo non liberantur, per totum vitae
 spatium sunt deformes, debiles, parui, valerudinarii.
 E contrario si ab aere aut victus vitio rhachitis orta
 est, item si diutius a partu infantes corripit, aut post
 febres inuadit, si scabies eam sequitur, aut furunculi
 hinc inde in corpore, vt D. Praeses obseruauit, sym-
 ptomataque etiam ab vsu idoneorum remediorum
 potius imminuuntur, quam augentur, si pedibus in-
 sistere discunt multam spem, promittit reconualescen-
 tiae. Sin autem cum aliis morbis inprimis cum
 phthisi, feбри hectica, hydrope, coniuncta est, spes fe-
 re omnis decollata est; similiter si diarrhoeam forti-
 orem comitem habet, elusis medicamentis exitium
 por-

portendit. Si *vermes* iique copiosi concurrunt, periculum etiam, obseruante D. Praefide, non parum au-
gent.

XL.

Consideratis iis, quae ad morbi huius cogni-
tionem siue theoriam pertinent, reliquum adhuc est
disquirere, CVRATIO eius qualis instituenda sit.
Cum autem affectus ex obstructione spinalis medullae
neruorumque exeuntium a sero viscido ortum suum
ducat, omnis cura in methodo medendi eo dirigenda
est, vt obstructiones pororum in neruis tollantur, &
referentur, serum viscidum stagnans attenuetur &
resoluatur, neruique denuo roborentur, ut aequalis
rursus fieri queat spirituum animalium distributio, &
debita omnibus partibus nutritio restitatur.

LXI.

Offerunt autem se Medico tres fontes, ex qui-
bus in curatione huius morbi medicamenta desumere
licet, chirurgiam, pharmaciam & diaetam puto, quae
varia arma ad hostem hunc debellandum suppeditant.
Ex fonte *chirurgico* nonnullis laudantur fonticuli in-
tra primam & secundam vertebram excitati, vt i
& vesicatoria & setacea: quae cum serum viscidum, me-
dullam spinalem obstruens, revellant, euacuent &
per stimulum spiritus alliciant, bonum aliquem effe-
ctum quandoque ea producere posse existimo. An
autem scarificatione aurium, cucurbitulis scarificatis,
hirudinibus, venae sectione prope aures, quod non-

nulli commendant, auxilium sperandum, valde dubito. *Fricciones* autem pannis aut linteis calefactis spinæ dorsi, capitis, brachiorum & pedum, vt spiritus alluciantur, & partibus debilioribus tonus viuus restituatur, hoc in affectu bene se gerunt. Praeparantur etiam infantibus *thoraces* & *ocreae* ex osse balanae, vel ferro, vt spinam incuruatam & prominentem tibiasque inflexas in naturalem formam restituant, si infantibus induuntur. Quinimo instrumentum chirurgicum inuentum est, quo mediante artificialis corporis suspensio instituitur, quod describit Joh. *Mayonius* in Tr. suo de Rhachit. Sed omnia haec medicamenta exiguo & ferme nullo peraguntur effectu, si non caussa prius medicamenti pharmaceuticis sublata est.

XLII.

Ex *Pharmacia* igitur talia sunt medicamenta eligenda, quae ad spinalis medullae neruorumque eius obstructionem tollendam idonea sunt, quaeque ex classe cum euacuantium tum alterantium defumuntur. Cum enim hae obstructiones ab humoribus viscidis, crassis ac pituitosis ortum ducunt, omnia medicamenta, quae hos blande attenuant ac resoluunt, acrimoniam temperant & expellant, primasque vias euacuant & a saburra viscida acida liberant, concoctionemque ventriculi promouent, proficua sunt in hoc morbo. Initium igitur ab euacuantibus faciendum esse censeo; inter quae primum locum obtinere arbitror lenia *purgantia*, quae cum tenera infantum constitutione proportionem habeant, vti sunt: rhabarbarum

barum, folia fennae, manna calabrina, aloës, puluis ialappae, radix ireos florentinae, mercurius dulcis, magnesia alba, fyrupus, de cichor. cum rhabarb. fyrup. rofar. solutiu. &c. & ex his pulueres, linctus & electuaria composita: *Clysteres* quoque emollientes in hoc effectu non contemnendi, praefertim vbi aluus obstructa: quippe qui feces in intestinis stagnantes, blande educunt. *Vomitoria* quoque interdum, in primis si ventriculus & pulmones pituitosis ac viscidis oppleti sunt sordibus, cum fructu porriguntur. Ex quibus oxysaccharum vomituum Ludouici se vt valde idoneum vomitorium praebet. Vel hic etiam puluis praescribi potest; ut Tart. emetici gr. ꝑ. vel rad. hypecac. gr. ʒj. cum pauco saccharo. Profunt hic quoque *diaphoretica*, si animus est feruum vappescens per foramina insensibilia cutis expellere, insimul illud aliquo modo corrigere, torporemque humorum & spirituum excutere. Adhibentur hunc in finem volatilia & fixa, vt antimon. diaphor. lap. cancor. ppt. cornu cerui philof. bez. martial. pulv. bez. Senn. Anglic. Wedel. lap. bez. orient. sal viperarum, sal cornu cerv. volat. Tinctura bezoardica Wedelii, mixtura simplex rectificata, spiritus Corn. Ceru. fuligin. vel eboris, liquor cornu cerui succinat. aliaque similia. Locum etiam hoc in affectu inveniunt *diuretica*, quae serosam salsamque saburram per vrinam educunt, ac simul ferum minus fluxile, stagnans, & viscidum resoluunt. Inseruiunt huic scopo optime salia plantarum, v. gr. absinthii, cichorii, cardui benedicti, iuniperi, genistae, cum arcano duplicato, tartaro vitriolato, succino al-

bo, cinnabari natiua mixta: praeterea arcanum tartari liquid. cum liquore martiali datum, egregium hic est aperiens, tinctura martis cydoniata cum arcano tartari, item tinctura martis citrata vel temperata bonum promittunt effectum.

XLIII.

Ad alteram indicationem obtinendam medico eo nitendum laborandumque est, vt obstructio medullae in spina tollatur, serum viscidum attenuetur, genus neruosum roboretur, spiritus in partes alliciantur, tonusque siue robur naturale restitatur. Huic indicationi imprimis satisfaciunt alterantia, volatilia siue sale volatili oleoso pollentia medicamenta, quae neruos deobstruendo simul roborant, lymphamque corruptam corrigunt. Talia sunt, praeter modo laudata, spiritus lumbricorum terrestrium, spiritus salis armoniaci vrinosus, anisatus, fassafratus & foeniculatus, aqua apoplectica, spiritus vini camphoratus, spiritus matricalis, rosmarini, lauendulae, essentia castorii simplex & volatilis &c. quae non solum interne, sed etiam externe, ad frictiones spinæ dorsi & artuum magno vsui esse possunt. Tandem tonum viscerum roborantia & concoctionis opus promoventia, necessaria sunt: vt essentia ligni aloës cum liquore martiali, balsamica dicta, essentia absinthii composita, elixir balsamicum Hoffmanni, essentia helenii, elixir pectorale Wed. &c. dolendum saltem, quod infantes, ut plurimum pleraque haec medicamenta interna auersentur.

XLIV.

§. XLIV.

Commendantur etiam hoc in morbo diuersa medicamenta, quae ob specialem partium minimarum texturam & proportionem hunc morbum *propriam curandi virtutem possidere putantur*, & sub nomine *specificorum* nota sunt. Inter haec valde laudatur ens veneris Boylei dictum. Cuius descriptio in auctoris Exercitat. de Vtil. philosoph. experimental. Exercit. V. inuenitur. Varia adhuc eiusmodi specifica auctores hinc inde commendarunt: v. gr. puluerem antatrophum Scretae, a *Lentilio* descriptum, radicem osmundae, filic. maris, apii, ebul. chin. ligni sassafras, guaiaci, herb. osmund. fol. salu. ceterach. beton. flor. anth. mac. croc. or. castor. lumbric. ex quibus varia remedia variaequae formulae praescribi poterunt: quae tamen omnia, nisi conuenienti methodo, dosi & tempore, praemissisque ac interpositis pro re nata idoneis euacuantibus atque roborantibus, parum vel nihil efficiunt.

§. XLV.

Agmen denique claudit *DIAETA*, tum specialis, quae victu absoluitur, tum generalis, quae reliquarum rerum non naturalium obseruatione instituitur. *Aer* itaque sit serenus, non nebulosus, ac pluuiosus. *Venti* australes boreasque gelidus, utpote nervis inimici, vitentur. *Victus* sit parcus & tenuis: *cibi* sint *εύχρηστοί καὶ εύπεπτοί*, facile in succum & sanguinem conuertendi, & prae omnibus nimia repletio vitetur. *Cru*da, viscosa, fumo indurata, concoctu difficilia, acida, leguminosa, flatulenta, quia obstructionibus an-

fam

fam dare queunt, exulent. *Lactatio* infantum non fit nimis frequens, nec ad quemuis eiulatum infantis repetenda; Si enim lac priori nondum concocto nouum superingeritur, coagulatio eius atque cruditates necessario insequuntur. Vnde etiam nutrices promiscuam ingluuiem alimentorum serio euitent. Post pastum parum seminis anisi, carui, foeniculi manducant nutrices, horum enim vis balsamica & aromatica coagulationem lactis impedit, coctionem iuuat, & humores nutritios optime disponit. *Pultis* etiam ratio habenda: eaque vel prorsus iis non exhibenda, praesertim si nutrix lacte abundat; vel si hoc deficiat, praestat, ommissa farina, ex pane triticeo exsiccato ac minutim contrito cum lacte & tantillo seminis anisi puluerisati pultes conficere. Iis, qui ab vberibus iam remoti sunt, *Potus* sit cereuisia bene cocta, defecata & tenuis. *Motus*, quantum fieri potest, instituat, ut actuentur membra, & musculi tendinesque crebro nisu ad motum incitentur. Ita enim non roborantur solum partes, sed discussis etiam halitibus vegetius exsurgit corpus, quod continua decumbendi segnities torpidum reddit. *Somnus & vigiliae* sibi inuicem respondeant. Nam somnus nimis causam morbi auget, serum inspissat, & spiritus torpidos reddit; vigiliae contra nimiae eosdem absument. Valet proinde hic quoque illud Coi: *somnus & vigiliae, si modum excefferint*, malum. *Animi pathemata* ne exorbitent in nutricibus, praesertim terror, tristitia, vel ira, serio cauendum. *Exereta & retenta* suo respondeant officio, infantes iusto tempore & quantitate red-

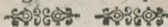
reddant excernenda, quod si non fiat, alius leni medicamento laxante, clystere emolliente vel supposito-
torio sui officii admonenda. Haec si rite obseruabun-
tur, de felici huius morbi, si sanabilis est, euentu non
est dubitandum.

XLVI.

Denique adhuc methodum D. Praesidis ad-
dam, quam mecum communicauit, & qua plures
iam tales infantes se restituisse mihi arfirmavit. Ni-
mirum principio curationis singulo triduo, vel qua-
triduo, ad cruditates e primis viis euacuandas laxans
e puluere ialapae cum dimidia parte mercurii dul-
cis per aliquod tempus exhibet: quia saepe vel ver-
mes vel aliquid venerei cum hoc morbo concurrere
existimat; vel si etiam hoc non sit, tamen saltem mercuri-
us in attenuandis viscidis humoribus viisque obstru-
ctis referendis vtilem nauare posse operam iudicat: do-
sinque aetati & viribus infantis accommodat. Post men-
sem vero simile laxans singulo octiduo semel tantum
praebet. Diebus reliquis puluerem ex antimonio crudo,
semine anisi, foeniculi, cinamomo & radice ari cum sac-
charo paratum, quotidie quater aut saepius assumen-
dum iubet, quem infantes propter saporem haud in-
gratum, plerumque facile assument. Et si infantes tales
a medicamentis in Essentiae vel Tincturae forma non
abhorreant, sicuti quandoque tales reperiuntur, qui
quicquid offertur, assument, praecipit, ut matutino &
pomeridiano tempore cum infuso theae, vel veroni-
cae semper guttas viij vel x assument vel Tincturae
tartari, vel spiritus CC, vel Essentiae corticis auran-
tiorum

rum. In pastu roborandi & concoctionem promovendi gratia haustulum vini generosi, inprimis canariensis, vel alterius bonae notae ipsis porrigendum iubet, licet multi medici vinum reiicere soleant: & quia incedere non possunt, imo ex sententia D. Praefidis incedere non debent, antequam iis facile insistere queant, ne pedes a pondere capitis & abdominis crassioris magis incurventur, donec mala haec magna ex parte praeterierint, a) motum tamen ipsis ad viscidum attenuandum & obstructions referandas, valde utilem & necessarium iudicat; hinc praecipit, vt continuo gestentur, variis- que modis moueantur & agitentur. Inprimis vero suadet, vt curru infantili quotidie & saepius vehantur, eamque concussionem siue motum succussorium ipsis maxime salutarem cognouit. Subinde etiam balneo aquae calidae ipsos immittit, cui herbas nonnullas aromaticas v.g. rosmarinum, saluiam, origanum, serpillum prius incoquit, ad humores viscidos fluidos reddendos, obstructionsque referandas. Dietam iubet esse tenuem ac parcam, maximam partem ex iusculis omnis generis, temperatis aromatibus conditis, constantem, vitando nimiam satietatem, omniaque quae difficulter digeruntur. Si forte adhuc vbera fugant, nutricibus similia medicamenta, apta tamen dosi usurpanda, praescribit, & conueniens victus regimen iniungit: hacque methodo infantes rhachiticos melius plerumque a se restitui affirmat, praesertim si in tempore curationis instituat, quam iactatis multorum arcanis atque specificis.

a) Conf. D. Praefidis chirurg. Part. II. Cap. CLXXII. de pedibus curuis.

Artis apollineae dum, praestantissime **BROKE**,
TE gnarum & medicum Julia laeta videt:
Coccinea doctam frontem decorare tiara.
Gratulor haec meritis praemia digna **TVIS**.

gratulabundus scribebam

RVD. CHRIST. VVAGNER,
Phil. & Medic. D. Mathem. & Natural.
Prof. hucusque Pro-Rector.

Difficilem morbum, qui spinam torquet & artus
Infantum, docte *Brokius* explicuit:
AVGVSTO que die sacra bene disputat: ergo
Fortunam omnipotens *augeat* ipse Tuam.

*Faustum hoc augurium Nobilissimo
Candidato*

fecit

PRAESES.

Ars veluti quaeuis, sic *ἔσιον* * habet Medicina
Prae reliquis, dudum vidit id Hippocrates.
Saepius eludunt morbi medicamina docta,
Fataque praeteniunt, iniiciuntque manum.
Vulgari lethale malum nunc pellitur herba,
Coeli namque salus huic reparatur ope.
Hoc est in Medico, morbo releuetur vt aeger,
Illius ad docta plus valet arte malum.

* Morhoff. Polyhist. To. I. L. I. c. XII. p. 121. sqq.

Vis coeli varie in Medica deprenditur arte,
Aegros vt statuit viuere, sine mori.
Hoc disces BROKI, cupies cum ferre salutem
Aegris; nec vero sic cadit artis honor.
Haec Tibi fit laudi, gradus & DOCTORIS honori,
Diuinam & videas, cum facis, artis opem.

*Hisce Nobilissimo Dn. Candidato Fautori & Amico suo
Honoratissimo, animitus gratulari, omniaque bona
faustaque simul ominari, & diuini Numinis gra-
tiam ac omnigenam benedictionem ulterius appre-
cari voluit,*

D. MICHAEL CAVLITZ,

Conf. & Archiat. Anhalt

FELIX prae multis est terra Britannica terris,
Cunctis quae diues rebus, & arte potens.
Sed tamen haud expers morbi, qui corpora vexat,
Atque Coi medicae postulat artis opem.
Est hoc nata solo non vna lues grauis aegris,
Quas inter nomen dura Rhachitis habet.
Infantum hocce malum docte perquiris, Amice,
Laurum dum meritam Iulia rite parat.
Gratulor hanc TIBI: sis felix in Apollinis arte,
Plurimus atque Tuum fentiat aeger opem.

*Hisce Nobilissimo Clarissimoque Domino Doctorando
Fautori & Amico aestumatissimo, de summis in
Arte Machaonia honoribus, quos rite cespessit,
gratulari, eorumque successus felicissimos ominari
voluit, debuit*

ALBERT. CONRAD. KAULIZ D.

SAnantem Medicum, (non fantem) postulat aeger:
Morbus enim Medicus garrulus alter erit.
Hinc Medicum faciunt ratio experientia doctum:
Libri illam firmant, vsus & hancce dabit.
Acquisivisti haec per libros atque per illum,
Vrbs quem Budaides Hippocratemve colit.
Doctoris titulum meritum nunc Iulia confert;
Ominor haud falso: prospera praxis erit.

*Hisce quod cognitus animi adfectus requirit,
gratulari voluit*

BERNHARD. HENR. PRILLWIZ.
Gymn. Quedlinb. Sub-ConR.

NVnc demum claris sese Tua gloria palmis
Exferit, & studio se meliore probat.
Nam Tibi praestantem formosus Apollo galerum
Destinat, & meritum iam suus ornat honor.
Quique salutiferas Phoebus Tibi tradidit artes,
Textuit ingenio splendida ferta Tuo.
Hoc pretium studii vigilatorumque laborum,
Haec tanti merces digna laboris erit.

*Praeclarissimo atque Doctissimo Dno. di-
sputanti honores Doctores iam du-
dum promeritos ex animo gratulatur
ad*

omnia officiorum genera paratissimus
R VD. FRID. TELGMANN.

CRedite, non uno se gloria tramite sistit;
Ad laudes duplici nitimur ire via
Ille per arma ferox per & horrida vulnera palmam
Quærit, & Odry sui fulget honore Dei.

Illi clara favens fundit praeconia Pallas,
 Dum meritis textit ferta decora comis.
 Tu meliori via laudes & praemia quaeris,
 Dum sequeris Clarii candida signa chori.
 Et demum vigiles sequitur sua palma labores,
 Altaque sublimis praemia mentis habet.
 Nam Tibi praeclearas Pallas suspendit olivas,
 Et Tibi iam meritum spondet amica decus.
 Interea claris subscribunt numina caeptis,
 Et Tibi felices advehat hora dies!

*Hiscæ Pranobilissimo & Praclarissimo Dno. Candidato
 Fautori & amico suo æstimatissimo de honoribus
 optime meritis gratulatur.*

I. G. FISCHER.

Laertius lib. VI.

Arcefilaum dicere consuevisse refert:

Quemadmodum, ubi multae leges, ibi multum vitio-
 rum: ita quoque, ubi multi sunt medici, ibi etiam
 morbi sunt multi.

Αιοληθεν ὁ Ἀρκησίλαος εἰ ἡμετέροισιν
 εἰσοραῶν ἀνεσῶν, καὶ δεκόμενος τε ἰατρῶν,
 καὶ ἅμα ΒΡΟΚΙΑΔΗΝ, μαχαλῶνι ἔργα ἔρζοντα.
 Οὐ μοι συνεχροῖς, Φησὶ, τοῖς ποτ' ἀνέστας
 εἶδον, Φαρμακίοις, κοπτοντες κηδεὰ λυγρὰ.
 ἐπέσκειν θελεῖσθαι γὰρ νοσον ἀλλοτε παυρον
 ἐν πόλεσιν μακαρῶν αἰς πολλοὶ ἀλθεῖς εἰσι.

τῷ εὐμαθεσάτῳ καὶ εὐγενεσάτῳ ΒΡΟΚΙΑΔΙ
 συγχαίρων ἔγραψεν

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΡΑΡΔΟΣ ΟΥΑΓΝΗΡΟΣ.

περὶ τὰς ἰατρικὰς καὶ Φιλοσοφικὰς
 ἐπιστήμας Φιλοπόων.

Sic tandem merito solertia fulget honore!
Sic celebres ornant laurea ferta comas!
Tu Tua praeclaris donasti tempora libris,
Et Tibi iam Pallas praemia digna parat.
Scilicet illustres Tibi Julia donat honores,
Et meritis spondet praemia digna Tuis.

*His PraeNobilissimo Domino Candidato
adsurgere voluit debuitque*

E. N. E. HESSE.
LL. Cultor.

Nunc Tibi solemnes praestans industria palmas
Destinat, & studiis seruit amica Tuis.
Scilicet ingenuas prudentia culta per artes
Nobilis ingenii candida testis adest.
Perge! Tibi summos Pallas decernit honores,
In coeptisque Tuis Phoebus amicus erit.
Phoebe Pater, clarus Tibi thura ministrat alumnus;
Annue, nec coeptum desere mitis opus.
Ecce salutiferas praestans Epidaurius artes
Pandit, & innumeras ipse recludit opes.
Hinc Tibi nunc castis mea mens adsurgere votis
Ardet, & ingenium tollit, AMICE, Tuum.
Sic virtus divina viret! sic larga labores
Sors beat, & studiis adnuit alma Tuis!
Tu modo difficilem felici fidere cursum
Vice, nec incoeptum desere fortis iter.

Sed

Sed quid ego celsam moneo bene vincere mentem?
Vicit, & in portu iam Tua prora latet.
Nec superest casta superos nisi mente precari,
Ut dent ingenio praemia digna Tuo.
Ut divina Tuo Pallas bene servit honori,
Sic coeptis faveant numina prona Tuis.
Te superum bene servet amor, Tibi seruiat aether;
Sic Tibi, sic merito secula laeta fluent!

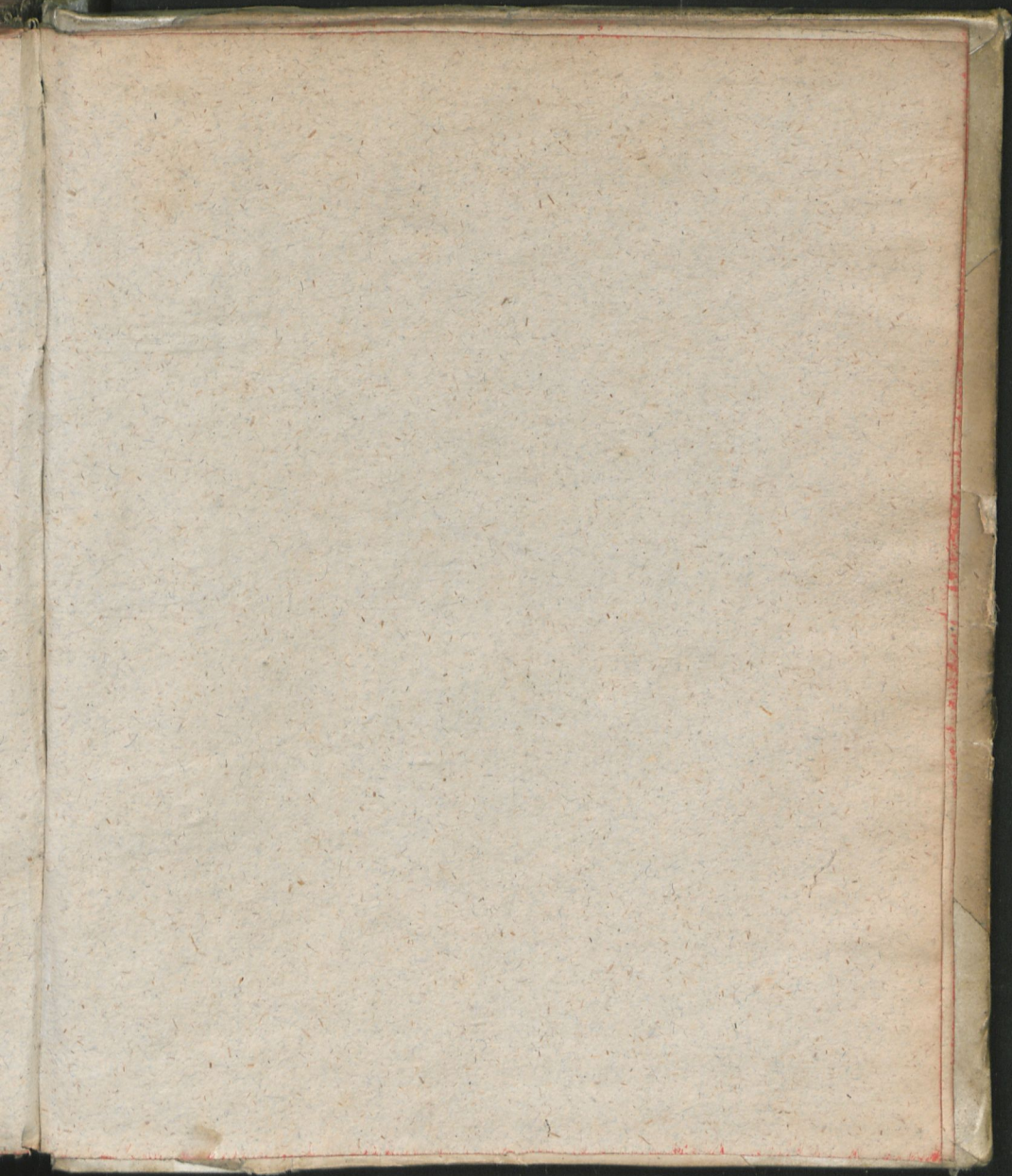
*His Praenobilissimo Domino
Candidato adplaudere
voluit*

FRIDERICVS KOEPKE,

M. S.

Bo A 6421

Nr. 11 nur

verknüpft

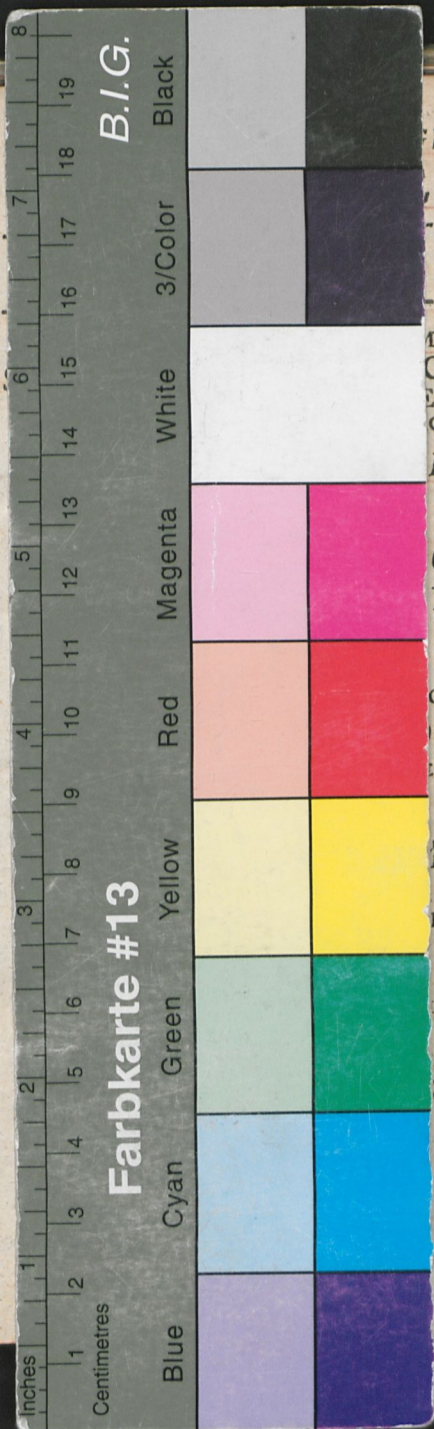
TA-DOL

R

1028

VD 17

51.

VRALIS MEDICA

ITIDE

CHIATRO INDVLTV
E GRATIOSI ORDINIS
CADEMIA IVLIA
DE

HEISTERO
OM. PHYSIOLOG.
FESSOR. PVBL.

DECANO
CÆSAREÆ REGIÆQUE
COLLEGA
RIS OMNI HONORIS
EQVENDI

ENTIA
MEDICA HONORES
DOCTORALIA
RANDI

MAIORI
ONI EXPONET
DE BROKE

GENSIS.
R. S. *clbcccxxv.*
SVETIS.

CADII
INORRII, ACAD. TYPOGR.